

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

26. In Amboino mira agit, absentia videt, prædicat periculum nauis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

charitas excogitavit modum quo absens licet, praesens tamen suis Ternatensibus nunquam non adesset; atque ab iis recedens secum illos deduceret. Primum enim scripsit Malaio sermone institutionem Christianam de necessariis credendi, vivendique officiis, quam Ternatensi populo, sui loco futuram tradidit, eamque cunctis circum communicanda iussit; quod difficile dictu est quanto religionis compendio factu sit, multis enim apographis id scriptum, manibus omnium terebatur, & festis diebus conveniente in coetus plebe, praelegebatur, explicabaturque ab iis, quos esse probat divinatorum, praeter ceteros peritos; ediscebant, illud memoriter, & diu nocturne pueri concinebant, ac velut perpetua Xaverij concio omnes assidue admonebat. Selectos deinde adolescentulos, bonam animam sortitos & geniū docile, parentibus multum volentibus secum vexit erudiendos Goæ in Seminario optimis moribus, & doctrinā, ut ad suos remissi Molucenses, religionis interpretes, & magistri publice iis essent: Rebus illius Ecclesiae ita ordinatis discessum maturavit, si minus fortitū, certe quam potuit maxime secretum, ne suos in Christo filios maestissimo nuncio contristaret. Quare illis pridem salutatis, de media nocte volebat conscendere, sed cum esset eorum erga illum amor totus oculus; resci- tum, & momento vulgatum, sanctum Patrem abire, nauimque in pro- cinctu stare. Hic verò confluere in littus, & circumstare omnis generis homines, lugere, fatigare pedum, & manuum osculis, & petitione fau- starum precum; demum etiam atque etiam obsecrare, se saltem post ali- quod tempus reuideret; semoros, esto, ac velut extra orbem sitos, verum pia opis, propterea maxime egentes, quam ab vna illius in Christo libe- ralitate poterant expectare. Quibus ille vicissim intimè affectus, consolari mororem, spondere redditurum, aut missurum ad eos suo loco de sociis aliquem; ad hoc ab se nonnullos iam ex India vocatos, nunquam se fore illorum immemorè, sed semper in mente, & oculis gesturum. Nauim tandè ingressus, postremumque iis bene precatus anchoras sustulit. Tam amabili erat vir Dei, sanctitate, asperitatemque erga se seueram, cum suauitate in alios summa; ita copularat, ut si fuisset iis natura pater: barbaros, syluestres, perditos, cuiuscumque modi, morisvè ij essent, omnes aequè habebat filiorum loco; in omnes transformabat sese, & assimilabat eorum cuilibet, ferendo, succurrendo, rusticitati congenita se aptando, vnas eorum rationes, & lucra iis memorando, ut eorum Christo salutem lucraretur.

26 Malacam nauigans, obiter substitit Amboino non quod eā quiete nauigatio leucarum sexaginta magnopere egeret, sed ex nauigijs qua- tuor praedam facturus animarum; iis Lusitani, ferè milites, & nauitæ ve- hebantur, quod genus ut vno consistat loco vbi salutis praesidia tran- quille accipiat, fortuitum est, & rarum; fauebantque tunc commodum Paschæ dies nondum planè exacti, & sacra mysteria ex officio procuran- da. Excensione facta Xaverius tuguiolum sibi in littore ex virgultis componit, hæc illi ut antè in Molucis, & in Mauro domus; humi lectus;

victus

26

In Amboino
mira agit,
absentia vi-
det, praedice
periculum
nauis.

victus aliquantulum panis in diem corrogati, opera consueta, publicæ conciones, privata colloquia, dissidentium, flagitiosorum, offensionum publicarum inuestigatio, & emendatio, ad normam muneris Christiani. In iis militem, in extremis ærotum, eiusque temporarium corporis, & sempiternum animæ deprehenderat discrimen: hunc sua adhortatione sic versavit, subegitque vir sanctus, ut inter vera pœnitentis vitæ indicia obiret, sub quæ lachrymans cœlumque suspiciens Xaverius; Deo laus, ait, qui me opportunè in hunc articulum adduxit, ut hanc Deo animam servarem, ex quo fuit multorum opinio defuncti salutem fuisse illi cœlitus patefactam. Indè etiam vidit Iacobi Ægidij longissimè absentis angustias. Ternate nuper valentem reliquerat, nunc velut præsens animam agenti, abrupta quam ad populum habebat concione, fratres, inquit, Ægidium nostrum, hoc ipso quod loquor temporis, in Molucis, cum morte conflitantem vestris ad Deum precibus iuvate, nec multum sparij intercessit cum certis nuntiis de morte illius est cognitum. Post moram dierum viginti, naues quatuor Malacam expediebant vela, oneraria inter illas erat præ aliis firma, & valida, in eam ut concederet vir sanctus eflagitabant magnoperè vectores, ubi & esset illi commodiùs, & adversus quaslibet aut procellas, aut hostes securiùs. At his nunquam adigi potuit in eam subiret, quin imò Gonzaluo Fernandio in aurem, ream nauim quorundam sceleribus agnoscens, periclitatur, inquit nauis, & Deus hanc seruet. Nec iniectus in cœsum hic metus, meliores fecit quos conscientia mordebat; exitum quoque prædictio sed intra periculum habuit: transmittendo enim Sabano fretò, in cæcos scopulos impacta, mirum fuit quod præter excussi gubernaculi cardines nihil confregerit.

27
Pluvia impetratur ad crucem à Xaverio erectam.

27. Hæsit in Amboino sanctus paulò quàm naues diutiùs, septem illos reuisens Christianorum pagos, templisque, & crucibus muniens, quarum vnam postea illustri miraculo Deus insigniuit. Cœli squalor diurno ab æstu, & siccitas, sterilitatem agris minabantur, hæc mulierculæ aliquot Christianæ, inductu dæmonis, artes repetunt baptismo ciuratas; vicinum loco idolum conueniunt, cultum dæmoni adhibent, cantus veteres integrant ad cogendas nubes, & ciendum imbrem; sed nullo præter immane sacrilegium euentu: quod ubi accepit alia, sed melioris notæ Christiana, iis acerbissimè obiurgatis, quasi nobis deesset, ait, in cruce præsidium quam propemodùm domi nostræ statuit sanctus Pater, spondens quicquid essemus ad eam petaturi, Deum nobis liberaliter concessurum, perductâque ad littus in quo crucem Xaverius fixerat, iussit secum ad illam à Deo flagitare, ut pro solita in suos bonitate, in idoli contemptum, ac probrum, opportuno imbri sterilitatem præuenteret, optatamque agris pluuiam largiretur, erant inter feminas illas quadam, fulmine quàm aqua digniores; audiuit nihilominus precantes Deus, & obdueto derepentè cœlo, terram imbri copiosissimo infudit, hinc duce eadem cuius censura illas correxerat, omnes irruunt in idolum, altari